

Světové hospodářství

- průmysl, služby, zemědělství, doprava
- propojený celek
- Vývoj hospodářství:
 - 1) zemědělství (sběr plodů)
 - 2) řemeslná výroba, počátky směnného obchodu
 - 3) předindustriální společnost - mezikontinentální obchod (už ne pouze lokální) – cca 15. st. – po zámořských objevech
 - 4) vznik manufaktur, vynálezy (parní stroj) – 19. st. (průmyslová revoluce), průmysl: hlavní složka hospodářství => rozvoj dopravy (železniční, automobilové) - industriální společnost
 - 5) postindustriální společnost → nejrozvinutější především severní polokoule (S. Amerika, Evropa, Japonsko...), již. polokoule: Austrálie

Zemědělství

- zajišťuje obživu obyvatelstva (90%), 10% technické plodiny (bavlna, tabák, řepka, konopí, len, kaučuk, korek aj.)
 - I. živočišná výroba
 - II. rostlinná výroba (převažuje)
 - III. lesnictví, rybolov
- tvoří primární sféru hospodářství (s těžbou nerostných surovin)
- Rozmístění zemědělské výroby:
 - a) přírodní podmínky – půda a její kvalita, podnebí (teplota, srážky...), nadmořská výška
 - b) socio-ekonomické podmínky: doprava, odbyt (blízko měst), pracovní síla

Rostlinná výroba:

Pšenice: Ukrajina, Kanada, JZ Asie, S Afrika, USA, Čína, Argentina, Evropa, Indie

Kukuřice: SV USA, Etiopie, J. Amerika pod Amazonií, Mexiko

Rýže: JV Asie, Čína, Japonsko, Indie, Brazílie,

Brambory: SV Asie, sever USA, Kanada, Rusko, Francie, Ukrajina

Cukrová třtina: střední Amerika, Karibik, Brazílie, J Asie

Banány: pobřeží J. Ameriky, střední Afrika, střední Amerika, Indie

Čaj: Sri Lanka, Jáva, Taiwan, Indie

Kakao: pobřeží J. Ameriky, Brazílie, Guinejský záliv

Bavlník: J USA, střední Asie, povodí Nilu, Brazílie, Argentina, Austrálie

Kaučukovník: Sri Lanka, JV Asie, Brazílie

Vinná réva: Středomoří, JV Asie, Kalifornie, Chile, JAR, Argentina, Austrálie

Káva: V Afrika, Brazílie, střední Amerika

Živočišná výroba:

Skot: S USA, JV Brazílie, Indie, Argentina, Čína, Západní Evropa

Prasata: oblast Velkých Jezer, J Čína, Evropa

Drůbež: oblast Velkých Jezer, J a V Asie, Evropa

Ovce: Brazílie, Argentina, Nový Zéland, Austrálie, střední Asie

Rybolov:

- největší kvantita: mírný pás
- Největší pestrost: tropický pás

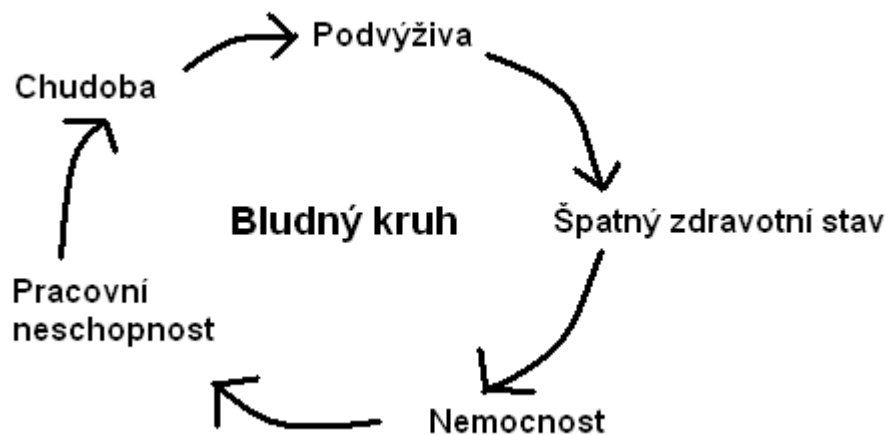
- Japonsko (nejvyšší spotřeba – 60kg/rok/na hlavu), Chile, Peru, pobřeží USA, Skandinávský poloostrov,
- Potravinářský průmysl, farmacie
- Velryby: - mírný pás (Východ Asie, Pacifik, Skandinávie, Chile, Peru, Kanada, Evropa)

Světová potravinová produkce

- rozdíl mezi bohatým severem a chudým jihem
 - Hospodářsky vyspělé země: soběstačné, přebytkové
 - Rozvojové země: závislé na cizí pomoci

Vývoj

- po 2. sv. v. utrpení škod, materiální i hospodářské škody
 - velké zásoby: Kanada, USA, Argentina...
 - 50. léta: ESUO
 - 60. – 80. léta: -rozvoje v zemědělství
- „zelená revoluce“ – hospodářská pomoc, pěstování nových plodin
 - 90. léta: vznik tržní ekonomiky
- Příčiny potravinového problému: vývoj klimatu, ekologické, populační (trvale rostoucí nároky na objem produkce), politické, ekonomické, náboženské, kulturní
- Hlad: pocit, kdy má tělo nedostatek cukru
 - Strukturální hlad: v potravě chybí živiny/vitamíny
 - Kvantitativní hlad: akutní hlad (nižší příjem než minimum)
- energetický příjem: ČR 2900Kcal (nejméně Kongo)
- OSN

- Řešení:
 - stabilizace politických poměrů
 - soc. podmínky – vzdělanost
 - půjčky
 - potravinové programy

Průmysl

Průmyslové oblasti světa

- prohloubení rozdílů ve světě
- vyspělé státy-průmysl: 50%+
- rozvojové: 10-20%
- průmysl je základní stavební kámen hospodářství → technický pokrok na úkor životního prostředí

Dělení průmyslu:

- 1) Těžební průmysl (těžba paliv, rud, ...)
- 2) Výroba elektrické energie
- 3) Zpracovatelský průmysl (hutnictví, strojírenství, chemický průmysl, stavební hmoty, spotřební a potravinářský průmysl)

Vývoj průmyslové výroby:

- 1. průmyslová revoluce: 18. st. – st. páry
- 2. průmyslová revoluce: 19. st. – st. elektřiny
- 20. st. - st. vědy a informačních technologií (robotizace)

Rozmístění průmyslové výroby:

- Ovlivněno podmínkami: 1) přírodními (zdroje nerostných surovin, terén, voda)
2) socioekonomickými (trh, věda, pracovní síla)
- „technologický park“ – laboratoře, výzkumné závody náročné na vědu a techniku a výzkum, univerzita Silicon Valley – San Francisco
- koncentrace do průmyslových zón (efektivita)

1) Těžební průmysl

- základ průmyslové výroby
- závisí na nalezištích nerostných surovin

I) Těžba nerostných surovin

- a) Rudy/kovy:
 - ⇒ Železné (černé)
 - ⇒ Barevné kovy (hliník, měď, olovo, cín, nikl, kobalt, zinek)
 - ⇒ Vzácné kovy (zlato, stříbro, platina)
- b) Paliva: ropa, uhlí, zemní plyn, uran, hořlavé břidlice
- c) chemické suroviny: sůl, síra, fosforečnany
- d) drahé kameny: diamanty

II) Těžba energetických zdrojů

- primární: součást přírodního bohatství (ropa, zemní plyn, uhlí, jaderná paliva, voda)
- sekundární: vznik úpravou primárních zdrojů (el. energie)
- energetika je základem moderního průmyslu – vyspělé státy
- Č. uhlí – **USA, Čína, Indie;**
- H. uhlí – **Německo, Rusko, USA;**

Těžba uhlí

- dnes pokles – životní prostředí
- průmyslový pás: USA, Porúří, Midlands GB, SV Číny

- doly/ povrchová těžba
- poměr těžby černého a hnědého uhlí 63:37
- Antarktida: v 60. letech úmluva: pouze pro vědecké účely, území nikoho

Těžba ropy

- státy OPEC udávají cenu ropy na světovém trhu (13 zemí)
- 2/3 exportu ze zemí středního a Blízkého východu

Zemní plyn

- zásoby do roku 2050
- Rusko, USA, Kanada, VB, Nizozemí, Indonésie
- ekologicky relativně čisté palivo

- Nejvýznamnější oblasti (nej. těžba a pestrost):
 Austrálie, Čína, Z Jižní Ameriky, J Afrika, USA, Rusko

2) Výroba elektrické energie

- I. Tepelné elektrárny
 - blízko oblasti těžby, velká spotřeba vody, proto u vodních toků
 - nejvíce: Saudská Arábie, USA, VB, Nizozemí, Německo
 - nejvíce, největší znečištění
- II. Jaderné elektrárny
 - tam, kde je nedostatek levných paliv, kde je velká spotřeba energie
 - jaderné velmoci: Francie, Německo, USA, Rusko
 - strach z výbuchu př. Ukrajina, Černobyl (1986)
- III. Vodní elektrárny
 - státy s veletoky, vysoký spád
 - levný proud
- IV. Větrné elektrárny, solární elektrárny, geotermální energie